

Arbejdsark: Forbered en guidet fælleslæsning

Guidet fælleslæsning er en metode udviklet til at dele skønlitterære læseoplevelser gennem live-læsning i mindre grupper, typisk a 4-8 deltagere. Læsningen varetages af en uddannet læseguide og veksler mellem højtlesning og samtale. Læseguiden udvælger og forbereder teksterne inden mødet, oftest en kombination af prosa (noveller eller romanuddrag) og poesi. For deltagerne er der ingen forberedelse. Dette er en vigtig pointe, da guidet fælleslæsning tager udgangspunkt i de *følelser og tanker der opstår umiddelbart*, mens man læser. Derved baseres samtalen på den enkeltes læseoplevelse samt de livserfaringer, hver læser bringer ind i forståelsen af værket og ikke på en fagspecifik, forhåndserhvervet viden om skønlitteratur.¹

Når du har valgt en tekst, du synes egner sig til en *guidet fælleslæsning* (prosa eller lyrik) skal du forberede dig på at kunne *guide læsningen* i gruppen.

Det kan være du i den proces finder ud af, at den tekst du har valgt ikke egner sig så godt. I så fald skal du se, om du kan finde en anden tekst, der egner sig bedre. Det kan være længden af teksten der er et problem eller det kan være teksten ikke lægger op til særlig meget undersøgelse eller fælles fordybelse (fx hvis udsagnet i teksten er meget ligetil eller banalt). Ofte er de gode tekster også lidt svære. En pointe er, at man som læseguide ikke selv behøver at forstå teksten fuldstændigt – den skal bare kunne danne udgangspunkt for en samtale og oplevelse.

På de næste sider er der tre trin, som du skal gå igennem før du er klar til at lave en guidet fælleslæsning ud fra din tekst. Vær grundig, når du gennemgår trinene, så du får øvet dig godt inden du skal stå for læsningen – det giver et bedre resultat for alle.

¹ Læs mere på: <https://www.laeseeforeningen.dk/guidet-faelleslaesning>

1) Højtlesning

For at finde din egen stemme, og din egen måde at læse højt på, skal du øve dig.

Når du forbereder en højtlesning i en gruppe, så læs litteraturen højt for dig selv først, og lyt til hvad der sker i forhold til:

- Dine egne følelser og tanker om teksten
- Rytme, hastighed og variation i samme
- Tryk på forskellige ord/tekstdele
- Pauser og stilhed
- Volume
- Alle forandringer/vigtige passager i teksten som du registrerer i din egen stemme
- Understregelser af diverse stemninger og karakterer som du registrerer i stemmen
- Hvad det lader til denne tekst "kræver af dig/beder dig om

Noter de steder i teksten der bevæger dig, gør dig nysgerrig, eller som du finder mest interessante. Hvordan afspejles dette i din stemme? Bliver du nødt til at gøre en bevidst indsats for at udtrykke din fornemmelse af teksten?

2) Om spørgsmål

Udover højtlesning er de spørgsmål du stiller den vigtigste opgave som læseguide, derfor skal du forberede dig på, at stille gode spørgsmål til teksten, så teksten åbner sig og I kan have en samtale ud fra teksten.

Det første du skal huske er, at alle spørgsmål til teksten skal stilles så åbne som muligt for at alle deltagerne kan bidrage med hvad de vil. Dine spørgsmål må ikke forudsætte en bestemt viden, eller stilles med henblik på at få deltagerne til at gætte hvor du selv vil hen, eller hvad du tænker på!

Ofte er de bedste spørgsmål dem du ikke selv kender svaret på.

Når du planlægger en guidet fælleslæsning kan det være en hjælp at bruge denne simple spørgestructur med 3 niveauer:

- **Niveau 1:** Det konkrete niveau - Hvad sker der?
- **Niveau 2:** Reaktionsniveauet - Hvordan reagerer du på det der sker?
- **Niveau 3:** Refleksions/reasons niveauet - Hvad minder det dig om?

Opgave:

Brug 10-15 minutter, hvor du formulerer spørgsmål til din tekst ud fra ovenstående niveauer. Overvej for dig selv, hvad svaret på spørgsmålene kunne være, men husk at de primært skal tjene til at få samtalen i gang i gruppen.

Ved at benytte disse niveauer kan du med udgangspunkt i din egen oplevelse af teksten, medvirke til at folde teksten ud i gruppen på baggrund af deltagerens egne liv og erfaringer.

3) En kreativ oversættelse af teksten

Forbered samtalen ud fra det der berører dig selv. Når du læser teksten i forberedelsesfasen, lægger du mærke til hvad der slår dig, berører dig, gør dig nysgerrig. Dette er det første skridt i din forberedelse; at opnå en fornemmelse for teksten i dig selv.

Skemaet nedenfor vil hjælpe dig til at oversætte din egen oplevelse til noget der kan udtrykkes i gruppen. Det kan kaldes en slags **kreativ oversættelse**: Det handler ikke bare om at sige hvad DU tænker og oplever, men om at finde ud af, hvad der måske vil berøre dine læsegruppedeltagere, så de SELV kan opleve teksten og gøre sig deres egne tanker.

Brug 10-15 minutter på at gennemgå skemaet herunder med fokus på udvalgte steder i din tekst.

Dine egne reaktioner	Mulige spørgsmål / udsagn / stikord
Nydelse (hvad lyder godt i teksten)	"Sikke en skøn linje" "Prøv at lytte til den her formulering..."
Nysgerrighed (hvad undrer du dig over)	Hvad tænker I om den sætning? Den undrer mig virkelig. Giver det mening? eller Er der noget I lægger særligt mærke til?
Bevægelse (hvilken forandring oplever du, når du læser)	Hvilken stemning/følelse/atmosfære er der i teksten?

Dette bilag er en del af undervisningsforløbet "[Skab rum for engagerende litteratursamtaler med guidet fælleslæsning](#)" på [emu.dk](#).

*Udarbejdet af Jacob Ulrich for Børne- og Undervisningsministeriet
november.2024.*

Dine egne reaktioner	Mulige spørgsmål / udsagn / stikord
Minder (hvad minder det dig om)	Minder det jer om noget? Har I nogensinde prøvet... ? Kan I huske...?